

Posudek vedoucí diplomové práce

Katedra řízení a supervize v sociálních a zdravotnických organizacích FHS UK

Název práce: Jak se objevuje téma profesní etiky v procesu supervize v sociálních službách?

Vedoucí práce: doc. Z. Havrdová, CSc.

Student: Mgr. Petra Konečná DiS.

Zaměření studia: supervize

Rok ukončení studia 2017/2018

Volba tématu práce souvisí se zaměřením studia diplomantky a je z hlediska jejího oboru studia zajímavé a důležitá. Právě v souvislosti s vývojem oboru sociální práce, se změnami v sociálních službách, s mnohými tenzemi ve financování pracovníků a otazníků spojených se vzděláváním nabývá téma etiky práce a porušování práv klientů prvořadého významu. V ČR dosud nevznikla studie, která by ukazovala, zda má supervize významnou roli při rozeznávání a řešení etických problémů v sociální práci, ačkoli někteří autoři na tuto roli již upozornili. Takto zaměřenou empirickou studii lze proto jediné uvítat.

Název práce je totožný s výzkumnou otázkou, kterou autorka zformulovala při přípravě projektu své diplomové práce (DP). Jde o otázku velmi širokou, která odpovídá explorativně zaměřenému přístupu k tématu. S tímto přístupem souvisel i záměr, formulovaný v projektu DP, nejprve v teoretické části syntetizovat poznatky z české a zahraniční literatury na téma profesní etiky a dále pojem profesní etiky pro účely práce konceptualizovat. To se ovšem autorce podařilo jen částečně. Spíše se zaměřila na vymezení pojmů důležitých pro své téma na základě citací z literatury, což nepochybně do diplomové práce patří. Při šíři zachycené problematiky autorce nelze ani vytýkat, že se toho nezhotočila do velké podrobnosti, ani hloubky. Nicméně kromě kladů nelze přehlédnout limity teoretického, či jak říká autorka přehledového zpracování. V seznamu zdrojů jsou jen dva zahraniční zdroje k tématu profesní etiky a čtyři k tématu etiky v supervizi. Obsahem teoretické části se nestala syntéza a konceptualizace ústředního pojmu, ale jakýsi přehled toho, co autorka našla v jí vybrané, převážně české literatuře, k tématu pomáhající profese, etika a profesní etika, sociální práce, sociální a služby a supervize. Zvolená témata nepojala analyticko-syntetickým způsobem, ani nezahrnula do svého předmětu výzkumná zjištění, ale s různou mírou zdařilosti reprodukovala, co našla v literatuře. Např. téma pomáhajících profesí se jí podařilo představit kvalitně, zatímco v tématu sociální práce se vedle korektních zdrojů často opřela o dostupné webové stránky, jejichž text více méně jen jazykově upravila. Historický přehled vývoje supervize obsahuje řadu nelogičností a nepřesností (např. Svobodová v práci z r. 2002 se údajně shoduje se Smékalem, jehož práce vznikla v r. 2003, nebo „Smékal se domnívá (sic), že je pravděpodobné, že psychoanalytici nějak používali supervizi“, přičemž tento fakt je z historie psychoanalýzy známý a lze jej nalézt i v české literatuře (např. Havrdová, Hajný a kol. 2008). Jistá úspěšnost, která vede k povrchním tvrzením bez hlubší reflexe, je patrná také třeba na str. 12, kde chybí vysvětlení, proč autorka spojuje téma osobnosti pomáhajícího s etikou, nebo na str. 13, kde není vysvětleno jak moc pomáhajícího nebo syndrom

pomáhajícího souvisí s etikou. Jako by v přístupu autorky převažovala technologie psaní výňatků či citací z literatury nad promyšlením souvislostí a syntézou. Práce s odkazy je převážně korektní až na některé chyby, např. kapitola v knize je citována jako Nečasová in Matoušek, nebo dosti často používané zdroje z internetu jsou celé uvedeny v textu i s webovou stránkou namísto odkazu na autora a datum. Nedostatkem, který snižuje kvalitu práce, je posléze slabá propojenost myšlenek přehledové části s empirickou částí, některé takové pokusy se ale v textu přece jen objevily (např. použití Musilovy typologie etických dilemat na str. 103 a 104).

Empirická část práce obsahuje náležité stanovení cílů a vysvětlení metod výzkumu, výběru informantů a postupů analýzy i interpretace dat. Autorka použila hloubkové rozhovory s návodem, data přepsala a podrobila obsahové analýze. Konstruovala čtyři hlavní kategorie a jejich podkategorie, které posléze zpracovala metodou vyložení karet a doprovodila hojnými ukázkami z rozhovorů. Vznikl tak relativně utříděný bohatý korpus poznatků, který považuji za zajímavý a provokující k dalším otázkám. Autorka se v diskusi řady těchto otázek dotkla- např. nevyužívání ohlašovací povinnosti supervizorů, otázky kolem prolomení mlčenlivosti u trestných činů, pochybnosti kolem vzdělávání supervizorů i pracovníků v souvislosti s rozvojem etické citlivosti, kolem výběru pracovníků je-li tak významná jejich osobnost, vlivy společenského vědomí na etickou vnímavost kolem sexuality postižených, otázka dobra a profesionality v sociální práci aj. Vytknout lze autorce i v této části, že k důslednému sevržení tématu nedošlo-téma se rozplývá široce jako řeka a je na čtenáři, aby poznatky roztřídil na ty, které jsou známé a pojmenované a ty, které lze označit za přidanou hodnotu autorčina výzkumu. Na hlavní položenou otázku „jak se objevuje téma profesní etiky v supervizi...“ si čtenář ovšem na základě prezentovaných výsledků a diskuse odpovědět může- totiž objevuje se překvapivě hojně, i když ne jako etický problém či dilema, ale spíše jako profesní nejistota a hledání. Za stěžejní zjištění autorka považuje to, že supervize má zásadní vliv na profesní etiku v sociálních službách zejména tím, že vede k vědomější profesionalitě pracovníků. Na prolínání etiky a profesionality autorka svými výsledky jasně ukazuje, současně si uvědomuje limity svého výzkumu a nové otázky, které se před ní otevírají. To považuji za důležitý posun v tématu.

Práce podle mého názoru splňuje požadavky na magisterskou práci a doporučuji ji k obhajobě. S přihlédnutím k nedostatkům v přehledové části a kvalitnímu zpracování empirické části ji hodnotím jako velmi dobrou.

Otázky k obhajobě:

1. Vysvětlíte, jaké filosofické pojetí etiky poukazuje na souvislost mezi dosahováním dobra a kvalitou (resp. zralostí, ctnostmi) osobnosti? Který filosof toto pojetí na rozdíl od Kanta reprezentuje?
2. Jak lze podle Vás podporovat či dokonce garantovat, že supervizorův vnitřní kompas nebude pro supervizanty zavádějící?

Doc. PhDr. Zuzana Havrdová, CSc.

V Praze, dne 26. 5. 2017